

MERCÈ IBARZ, «Dur desig de durar», pròleg a *Pioneres modernes. Dotze autores de l'escena catalana 1876-1938*. Arola Editors / TNC, 2020.

La filiació, la maternitat, l'amor de parella, el matrimoni i la mirada de dona són eixos recurrents en les autores reunides. Carme Montoriol (1892-1966) hi juga a fons, respecte del món social burgès. Traductora experimentada de Shakespeare i Pirandello, bona coneixedora del teatre d'Ibsen, estrena *L'huracà* el 1935, quan ja té una reputació com a música, conferenciant, articulista, dramaturga i feminista. *L'huracà* transcorre en unitat de temps i d'espai, les vint-i-quatre hores que van de la vigília de Sant Joan a la nit següent. L'època és el present, la Barcelona que tan moderna es creu. Així ha de ser l'espai escènic:

Sala d'estar moderna. Mobles llisos de fusta ben polida. Al fons, una gran porta, corredera, que dona a una galeria vidrada. (...)

Al fons, esquerra, unes butaques i, al costat, una taula amb revistes i un telèfon. Entre les dues portes, una llibreria baixa i, sobre la repisa de la

llibreria, un aparell, petit, de ràdio. Més a primer terme, una otomana i una tauleta amb servei de fumador.

En aquesta Barcelona moderna, la Montoriol posa en escena una sort de paròdia seca de la cançó popular *El noi de la mare*, no sense ressonàncies crítiques de la Catalunya que coneix. «Amor i matrimoni són dos conceptes diferents», remarcarà en una conferència sobre Ibsen i aquí, ara, interroga l'amor filial masculí, el vincle indomable de l'home jove amb la mare en presència de l'esposa i d'un cor de convidades burgeses, mentre la mare, Joana, n'és més i més conscient i no hi veu gaire remei. Assistim a un elegant i incisiu triangle incestuós en el·lipsi que es desenvolupa pausadament, en una sordina que no s'intensifica però que no defalleix fins al drama final. Hi ressonen ecos feministes i freudians, de la cultura europea coetània en tants aspectes, per descomptat, però, a més, en la Montoriol de *L'huracà* sura l'aspiració i el propòsit de plantejar de manera pròpia la maternitat, com és exercida i com podria ser. Un tema paït de fa temps en paral·lel als seus corresponents, l'amor, el desig sexual dels promesos, el matrimoni, declinats a duo: l'home

modern ha d'evolucionar potser més que la dona i tot. No estem gaire lluny en aquest sentit de la *Maria la Roja* de l'Arquimbau, ni menys encara de l'obra d'Aurora Bertrana, amiga de la Montoriol i com ella també música, escrita des de la perspectiva femenina exercida sense complexos que directament i indirecta propugna i exemplifica una relació funcional del matrimoni.

L'huracà va tenir crítiques apassionades i sovint contràries, no pas per l'estructura dramàtica sinó pel que s'hi diu i com es diu —en veu baixa, en el·lipsi— i per algunes escenes que tot i ser fugaces escalfen el sentit de l'obra i els sentits dels espectadors, com ara l'esmentat petó del fill a la boca de la mare, en presència de l'esposa prenyada. Tot això hi és, en aquesta obra, en efecte. Amb el temps, a més, hi sura un altre pinyol fort, una analogia catalana, *El noi de la mare* que deia abans, el matriarcat que la Montoriol observa a fons i amb criteri, pel coneixement que té d'altres èpoques i cultures europees, des de l'elisabetiana anglesa a les immersions ibsenianes en les tradicions escandinaves, per esmentar-ne només dues que freqüenta. Hi ha especificitats menudes i decisives també en les matriarques i en la mateixa maternitat com a estructura

social, aquí les de les burgeses modernes catalanes urbanes, les barcelonines instal·lades per matrimoni i potser sobretot pels cabals propis que no perden en casar-se en virtut del dret matrimonial vigent. La Joana és vídua, el fill Rafael no ha conegut la figura paterna i per res no vol deixar de ser fill, ni ara que ell mateix serà pare aviat. El matriarcat ibèric, mediterrani, d'extracció pagesa, és una arrel i per això un tema substancial de la vida urbana moderna. I té ecos polítics amples i durs, diu *L'huracà*. La terra nutrícia pot ser també una mare sola amb un fill que no vol sortir de les seves faldilles.

Llegir el teatre

L'HURACÀ
de Carme Montoriol